

Izbija razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/I., Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglasi: Prostor 1x55 mm po K 2. Uradni razglaš, poslano ter notice isti prostor K 3. Pri večjem naročilu popust.

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 336, za pol leta K 168, za četrt leta K 84, za mesec K 28. Za inozemstvo mesečno K 45, letno K 540.

Reklamacije za lis so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I., Učiteljska tiskarna.

Revizija ustave?

Vedno bolj jasno je opaziti, da je nasprotje med demokrati in radikali vzrok ustave vsaj posredno. Dokler ni prišlo vprašanje ustave in tak štadij, da je državo organizirati v zmislu ustave, je šlo. Radikali pa sedaj pripovedujejo kakor nedolžno jagnje, da so na ljubo sloge marsikaj sprejeli v ustavo, kar jim ni po volji, kar je celo nasprotno njihovim načelom. A sedaj, ko pride do realizacije, ko bi bilo treba realizirati vprašanje administracije, pa prihajajo kot skesan grešniki, češ, grešili smo. Zde se nam pravi sporniki, ki hočejo zbuditi usmiljenje pri večjih opozicijskih strankah in jih ganiti in privabiti k sodelovanju v vladni večini.

Ministrski predsednik Pašič je sicer mnenja, da je drugačna koalicija nemogoča v sedanjih razmerah. Pač pa so krožile vesti, da vabi Korosca in druge opozicijske nacije na posvetovanje. „Novi čas“, ki sicer ni merodajen, je drakonično zavrnil Pašičevo snubitev, toda drugi klerikalni listi si laskajo to snubitev, in

dasi ne pišejo o stvari, vendar pospešujejo svojo stvar s kritiko in tihi zadovoljstvom.

Po našem mnenju bo zaenkrat še obveljala Pašičeva misel glede setave vlade in večine; nedvomno pa je, da se bosta morali obe stranki, radikalna in demokratska zediniti glede organizacije države, če bosta hoteli orati skupaj.

Mi nimamo pri vladni krizi posebnega interesa; le zaradi jasnosti položaja je treba, da o tem vprašanju govorimo. O organizaciji države smo že tudi povedali svoje mnenje. Mi stojimo absolutno na stališču, da organizacija države ne sme biti tako birokratična kakor je nameravana, oblasti bodo čimvečje temboljše in po naravnih potrebah in gospodarskih vidikih. Če bodo demokratski in radikalni upoštevali te vidike in odpravili še druge preokostenele določbe ustave, potem je še prav lahko mogoče, da se glede izprememb v ustavi obe stranki sporazumeta in še dalje vladata, dasi sta si, kakor pravijo radikali, tuji.

Ustroj šolstva in mi.

Program, ki si ga je socijalno-demokratska stranka ustvarila na strankinem zboru v Erfurtu od 14. do 20. oktobra leta 1891., vsebuje med drugim tudi to glede šolstva: Šola bodi posvetna in obligatoričen obisk javne ljudske šole. Pouk oodi brezplačen, kakor tudi učni pripomočki in oskrba in ravno tako v srednjih in višjih šolah za one učence, ki imajo duševne zmožnosti za nadaljnje študiranje.

Katera izmed meščanskih strank se zamore ponasati s tako odkritim, jasnim in čistim programom glede šolstva, kakor edino socijalno-demokratska stranka. V kratkih, a jedrnatih besedah je povedano vse, po čemer hrepeni in teži socijalno-demokratska stranka za izboljšanje našega šolstva, do katerega bi se morala odpreti vrata tudi neposedujočemu in izkoriščanemu proletariatu. Toda praksa nas uči, da smo še daleč do uresničenja teh ciljev, ki si jih je staval ukazeljni in izkoriščani proletarijat pred tridesetimi leti, pa ne iz njegove lastne krivde, ampak radi tega, ker proletarijatu je v današnjem družabnem redu onemogočeno vsako delo na tem polju, ker so si njegovi sovražniki — kapitalisti. Brez razlike strank prisvojili šole zase v okvirju kapitalistične hegemonije. Proletarec ne vidi v osebi kapitalista samo svojega izkoriščevalca v finančnem in fizičnem oziru, temveč tudi veliko oviro v kulturnem napredku. Izobrazba delavca je

neobhodno potrebna in eminentne važnosti za njegov življenjski obstanek. Izobraženemu proletariatu se je lažje boriti za svoje vitalne interese, kakor neizobraženemu. In kapitalisti dobro vedo, da izobraženega delavca se ne da v taki meri izkoriščati kakor analfabeta, ki se ne zaveda svojega položaja. Stranka pa se zaveda, da le z izobraženim proletariatom zamore uresničiti in udejeviti svoj program, ker izobražen delavec zna ceniti svojo organizacijo in solidarnost ter disciplino iste, ki je neobhodno potrebna v dosegu svojih vzvišenih ciljev.

Srednje in visoke šole, v današnjem družabnem redu, so za proletarske otroke zaprte iz finančnih razlogov in od reprezentantov današnje družbe in vlade ni pričakovati v tem oziru izboljšanja, ker so v prvi vrsti protektorji in zaščitniki inovitejših slojev in ubijalci vsakega najmanjšega duševnega napredka v proletarskih vrstah. Za proletarskega otroka ne ostaja drugega, kakor le ljudska šola na razpologo in še ta ne odgovarja, po njenem ustroju, željam, ki so izražene v programu. In ravno radi tega, ker poseča ljudsko šolo 90% otrok, katerim ni dovoljeno se nadalje izobraževati v višjih šolah, je naša dolžnost, da posvetimo več pažnje na ljudske šole.

Vladujoče meščanske stranke se igrajo z ljudskimi šolami, kakor otrok z žogo. Njim se ne gre v resnici za izboljšanje teh šol, njih nače-

lo je, da eksponenti na vladi stoječe stranke in ne strokovnjaki vodijo in vladajo ljudsko šolstvo. Pri tej priliki se nehote spominjamo Šusteršičevih časov, v katerih so delovali kot »pedagogi« in nadzorniki najhujši klerikalni kričači in danes pod demokratsko vlado ni nič boljše, v mnogih slučajih še slabše. Imamo med dobrimi šolskimi nadzorniki tudi take, ki si niso stekli na šolskem polju nikakih zaslug in vendar se danes lišpajo s pavovim perjem na didaktično pedagoškem polju, dočim je bilo njih delovanje, kot učitelji, posvečeno strankarstvu namesto šoli in svojemu poklicu sploh. In da ne moremo pod takim nadzorstvom pričakovati izboljšanja ljudskih šol, je samoočeno umevno. Ne moremo pa odobravati na nikak način, da se na tako, za splošno izobrazbo ljudstva, važna mesta postavljajo ljudje, ki niso najmanj sposobni za ta posel. Tako nekorektno igranje z ljudskimi šolami, čeprav so namenjene večini brezpravne in zaničevane mase, od strani šolskih oblasti, označujemo mi socijalisti za besedo korupcija. In ker smo mi socijalisti sovražniki vsake korupcije, se bomo do vsilo borili proti korupciji na šolah, ki so zgolj namenjene izkoriščanim, brezpravnim, zaničevanim proletarskim otrokom. Ako se nas vsepovsod omalovažuje in izkorišča, pustili pa se ne bomo izkoriščati v učenju abecede in primitivnih znanosti. De se ljudsko šolstvo prepusti nadzoruvalnim organom, ki so za to sposobni, ne pa priganjačem in benjaurinčkom raznih meščanskih strank, katerih duševni horizont ne obvlada učnega načrta hribovske šole. Zahtevamo temeljito reorganizacijo teh šol v takem smislu, da bodo odgovarjale splošnim interesom ljudstva in davkoplačevalcev, ne pa interesom posameznih koritarjev, katerih »učestnost« ovira napredek in izobrazbo.

Gotovo in neizpodbitno je, da mi socijalisti uvažujemo težko stališče učiteljstva kot stanu samega v večji meri kakor pristaši vseh meščanskih strank. Le žal je, kar moramo konstatirati, da se večina učiteljstva odaljuje od svojih res odkritih prijateljev in išče zavetja v meščanskih strankah, ki so vse prej kakor naklonjene ljudskemu šolstvu in sploh izobrazbi nižjih slojev. Šele kadar bo učiteljstvo spoznalo to veliko zamoto, zamoremo računati na temeljito reorganizacijo in izboljšanje ljudskega šolstva ter s tem povzdigo kulture med našim kmečkim in industrijalnim proletariatom. Do tega časa pa si moramo sami pomagati zidati temelj izobrazbe s tem, da i v proletarskih vrstah začnemo z delom kulturnih organizacij. Meščanske stranke imajo v tem oziru lahko delo, ker

imajo vse učiteljstvo in duhovščino za seboj, ki neumnoro delujeta za jačjenje delavstvu škodljivih in sovražnih strank pod firmo narodnosti in krščanstva. In ker nam manjka inteligentnih delavcev, posebno pa na deželi, ne smemo obupati; izobraževati se moramo sami s čitanjem našega časopisja, revij in socijalističnih knjig. To naj velja za prvo pomoč v

izobrazbi, in uverjeni smo, da bode marsikateri prekoračil znanje onega, ki prodaja sedaj svojo omejeno znanost po ljudskih in višjih šolah v načinu, ki ne odgovarja interesom večine prebivalstva. Na ta način bode prišel zaveden proletarijat preko vseh ovir do svojih ciljev, ki si jih je začrtal na svojem bojnem praporu.

Seja ljubljanskega občinskega sveta.

Včeraj se je vršila četrta redna javna seja ljubljanskega občinskega sveta. Sejo je otvoril ob 5. uri župan s. dr. Perič z naznanilom, da je na mesto odstopivšega občinskega odbornika g. Melika, oziroma g. Rojine, stopil g. Matevž Kosmač (SKS), ki sprejema mandat in obenem mesto v upravnem odboru Mestne hranilnice ljubljanske. — Nato je občinski svet soglasno razveljavil svoječasni odlok ravateljstva Mestne hranilnice, s katerim je ravateljstvo nepravilno zapovedovalo nadoficijalu Mestne hranilnice g. Iv. Hitru izstop iz strokovne organizacije »Društva zasebnih nameščencev«. — Prošnji bolniške hiagajne mestnih uslužbencev za zvišanje prispevka je ugojeno. — Odobren je podpis 7% državnega investicijskega posojila ljubljanske občine, katero znaša okrog pol milijona kron. — Pokrajinska uprava za Slovenijo se naprosi, da dovoli podaljšanje 10% davščine na vozne listke cestne električne železnice do vključno l. 1924. — Samcem — mestnim uslužbencem, ki vzdržujejo družinske člane, se dovoli nabavni prispevek à 3000 K. — Pisarniški pavšal županu se zviša za 20 K mesečno, mestnim uslužbencem se pa zviša za 15 ozirom 10 K mesečno. — Mestnim šolam so primerne zvišane dotacije za stvarne šolske potrebščine v smislu predloga finančnega odseka. — Naknadno je odobren prispevek občine za sprejem jugosl. profesorjev in učiteljev v znesku 20.000 K. — Električni zadržki v Sp. Šiški se zviša plačilo občine za cestno električno razsvetljavo (37 žarnic) od letnih 5000 na letnih 12.000 K. Stavljni predlog za pomožitev cestne razsvetljave v Sp. Šiški je odkazan finančnemu odseku. — Mestna občina sprejema v svojo last in oskrbo Šolsko ulico v Sp. Šiški. — Članom občinskega sodišča je odobrena odškodnina za dneve poslovanja à 50 K nadalje do konca decembra t. l. — Gasilnemu društvu v Sp. Šiški se ne odpiše veseličnega davka, pač pa dovoli podpora 1000 K. — Ponudba Skuškovih dedičev za odkup hiše št. 21 ob Erjavčevi c. je odklonjena. — Izmed 4 ponudnikov za nakup mestnih stavbenih parcel ob Aleksandrovi cesti, se nakup dovoli Pokoj-

niškemu zavodu za nameščence po 500 K za m² pod pogojem, da zavod sezida primerno stavbo, ki mora biti 1. aprila 1922 pod streho ter dozidana do 23. novembra 1923, v slučaju neizpolnitve stavljenih rokov pa mora zavod plačati 1 milijon kron globe. — Ponudbi dveh profesorjev za nakup mestne stavbne parcele ob Poči v Rožno dolino se odklonita. — Prevozniku Turku se zviša odškodnina za mestne vožnje s l. avg. t. l. — Solnina na liceju in licejski ljudski šoli je zvišana na 400 K letno in se le-ta določi izključno za nabavo učil. — V odbor za nadzorovanje in upravo internata Mladike so imenovani občinski odborniki: Fran. Marn (JDS), Janko Jeglič (S.S.), s. Ivan Kocijan (JSDS), dr. Peterlin (NSS). — Po nekaterih ulicah so prepovedane vožnje s tovornimi avtomobili. — Prošnja zadruga dimnikarjev za razdelitev Ljubljane v 10 dimnikarskih okrajev je odklonjena.

H koncu seje so občinski odborniki stvali razne samostalne predloge, ki so bili vsi odkazani posameznim odsekom. — Sodrug Kocmur je stval na župana dve vprašanji: 1. Da-li je delavski odsek, ki je bil izvoljen, da izdela pragmatiko za mestne delavce in poda predloge za nakazilo nabavnih prispevkov mestnim delavcem, že kaj ukrenil, da se delavcem izplačajo nabavni prispevki še pred Božičem, 2. Da li se je že kaj ukrenilo, da se mestnim ubožcem zviša mesečna podpora, ki znaša sedaj 14 K mesečno. Župan je odgovoril na prvo vprašanje, da bodo nabavni prispevki mestnim delavcem izplačani za gotovo še pred Božičem ter da se delavski odsek še ta teden sestane na sejo, da reši ureditev službenega razmerja mestnih delavcev, na drugo pa, da se bodo mestnim ubožcem s 1. jan. 1922, zvišale podpore na mesečnih 100 K. — Dalje je s. Kocmur stval v imenu JSDS dva samostalna predloga, ki zahtevata: 1. da se napravi za občinsko upravo čimprej nov poslovni red, za kar naj se skliče anketa kompetentov in interesancev, ter 2. da se uvede na stavbne parcele v Ljubljani visok občinski davek, ker naj v svrhu pospešitve stavbnega giba-

LISTEK.

Guy de Maupassant:

Bisernica.

(Dalje.)

Tikal me je, dasi sem bil star petindvajset let; saj me je poznal od mojih mladih nog.

Začel sem tedaj partijo, napravil par sunkov in vprašal, ker mi je misel na gospodično Bisernico še vedno prešinjala glavo: »Povejte mi vendar, gospod Chantal, ali Vam je gospodična Bisernica v sorodu?«

Presenečen je prenehal igrati in me pogledal: »Kako, Ti ne poznaš njene zgodovine?«

»Ne!«

»Ali ti je Tvoj oče ni povedal?«

»Ne!«

»To je pa čudno. To je namreč prav romantična zgodba, Ti povem.«

Obmolnil je. Potem je zopet začel: »Ako bi vedel, kako čudno je, da vpraša po njej ravno danes na dan Treh kraljev!«

»Kako čudna?«

»Poslušaj! Od tega je danes ravno 41 let, natančno 41 let, na dan Treh kraljev. Takrat smo stanovali v Rouy-le-Tors na trdnjaviških okoliših; toda da boš bolje razumel, ti moram opisati vso hišo. Rouy je postavljen na hribu ali bolje na slemenu, ki zre na prostrano ravan. Tam smo imeli hišo s krasnim vrtom, ki se je razprostiral nad starimi trdnjaviškimi zidanimi, tako da je stala hiša v mestu, ob cesti, dočim je bil vrt obrnjen proti ravnini. Z vrta so vodila vrata tudi na prosto ravan in do teh vrat se je prišlo po skrilih stopnicah, ki so bile izpeljane po ogromni širini trdnjaviških zidov. Vidiš, kakor v romanu. Na omenjenih vratih, skozi katere je vodila pot na deželo, je visel zvonec, zakaj kmetje so nam prinašali skozi ta vrata poljske pridelke, da so se izognili velikemu ovinku.

Ali si moreš sedaj vse jasno predstavljati? Torej takrat na dan Treh kraljev je snežilo — že teden dni. Mogel bi si misliti, da sneži vse nebo na zemljo. Ko smo stopili na okope, da bi gledali po ravnini, nas

je zeblo do mozga pri pogledu na to belo, belo ledeno deželo, ki se je lešketala hladno kakor pokost. Mogli bi misliti, da je ljubi bog zemljo zavil, da jo pošlje med svojo staro šaro k drugim starim svetovom. Rečem ti, da je bilo zelo žalostno.

Vsa naša družina je stanovala tedaj skupaj v hiši: moj oče, moja mati, moj stric, moja teta, oba moja brata in moje tri sestrične. Vse so bile čedne deklice, najmlajšo od njih sem poročil. Sedaj žive od te družbe le še tri osebe, moja žena, jaz in svakinja, ki biva v Marseillesu. Hudiča! kako se taka družina razkropi! Kar tesno postane človeku, ako misli na to. Danes štejem 56 let, takrat sem bil torej star 15 let.

Praznovali smo, kakor sem dejal, dan Treh kraljev in smo bili zelo živahni, zelo živahni. Čakali smo v salonu skupaj na večerjo, ko je moj starejši brat Jaques dejal: »Že deset minut laja zunaj na ravnini neprestano pes; gotovo se je uboga živčal izgubila.«

Ni še končal svojega stavka, ko je zapel zvonec pri zadnjih vratih. Imel je zamolkel glas, kakor zvon v

cerkvi, tako da je moral človek misliti na smrt. Vsi smo se prestrašili. Oče je poslal posla, naj pogleda, kdo je pozvonil. Čakali smo v plašnem molku in mislili na sneg, ki je pokrival zemljo. Ko se je mož vrnil, je povedal, da pri vratih ni nikogar videl in da tudi v ravnini ni mogel nikogar opaziti. Pes pa je še vedno lajal brez prestanka in njegov glas se je razlagal vedno z istega mesta.

Sedli smo k mizi, a vsi smo bili nekoliko razburjeni, zlasti, kar nas je bilo mlajših. Prišli smo ravno do pečenke, ko je jel zvonec zopet zvoniti, trije močni udarci, ki so nas pretresli do konca prstov in nam zaprli sapo. Spogledali smo se, držeč vilice in nože v zraku kakor okameneli; polastil se nas je nadnaraven strah in plašno smo prisluskovali.

Prva se je oglasila mati: »Pa je vendar čudno, da smo toliko časa čakali, da se je ponovilo. Ne hodite sami odpirat, Baptiste, eden izmed gospodov Vas gotovo spremlja.«

Moj stric Francois se je dvignil. Bil je nekak Herkules, zelo ponosen na svojo moč in se ni bal ničesar na svetu. Moj oče mu je zaklical: »Vzeml s seboj puško, nič se ne ve, kdo da je!«

Stric pa je vzletel palico in se napotil s slugo proti vratom.

Drugi smo čakali, tresoč se od groze in strahu; nismo mogli več jesti niti govoriti. Oče nas je skušal pomiriti: »Gotovo je bil kak berač ali popotnik, ki se je zašel v sneg. Ker ni na prvo zvonjenje nihče prišel, je skušal dalje iskati svojo pot, in ko se mu to ni posrečilo, se je vrnil.«

Vsem se je zdelo, da je stric že celo uro zunaj. Končno je prišel besneč in preklinjajoč: »Sto vragov! Zopet ni bilo nikogar. Naj vé zlodaj, kdo se z nami šali! Le prekleti pes tuli še vedno sto metrov od zidovja. Ako bi imel puško, bi ga bil že prisilil, da molči.«

Jedli smo dalje, toda strah nas ni hotel popustiti; čutili smo pač, da stvar še ni pri koncu, da se more še nekaj zgoditi in da zapoje zvonec še enkrat.

(Dalje prih.)

nja sili lastnike parcel, da le-te prodajo tistim, ki hočejo zidati. — Oba predloga sja odkazana odsek. — Nato je župan zaključil javno občinsko sejo bo 7. uri zvečer. (Sledila je še tajna seja.)

Politične vesti.

+ **Boljševiki** so par Petljurovih izdajalcev in kapitalističnih vstašev, ki so hoteli v Ukrajini delati zrago, pošteno nagnali. Sodeč po poročilih buržujskih trobil se prejšnjega tedna, bi morala Rusija danes biti brezpogojno očiščena vseh boljševikov, tako silno so proslavljala „uspehe“ Petljurovih razbojniških tolpa. Zgodilo se je, da so vsa buržujska trobila kar naenkrat v čudni poparjenosti utihnila. Ali je vrsta buržoaznih bralcev res že tako zidiotizirana, da si pustijo prav na lepem dopasti vsa tista velika in mala izmišljena poročila svojih listov?

+ **Rusija poravnava.** Iz Varšave javljajo, da je prišel na poljsko granico prvi transport ruskega zlata, s katerim bo Rusija poravnala svoje denarne obveznosti do Poljske, kakor je to določeno v riški mirovni pogodbi.

Dnevne vesti.

Blamaža tajnika Franca Zupanca. V soboto dne 3. t. m. je bil na željo „Samostojne delavske strokovne unije“ (katero je porodil dr. Žerjav) sestanek v gostilni pri Poljšaku. Na sestanek so poslali svojega tajnika g. Zupanca, ki je hotel poročati o strokovni organizaciji. Silno je pa bil presenečen, ko mu je po njegovem govoru zbrano delavstvo povedalo, kaj je strokovna organizacija in mu je še celo svetovalo, da mora priti k njim šele v šolo; samo ta nevarnost je, da jo ne bo izdelal, ker bo ušel preden se bo naučil, če mu kdo drugi ponudi groš več.

Za tehtanje kruha. Prejeli smo: Kot naročnik Vašega lista si Vas dovoljujem na utemeljeno bojazen pekov pred svoječasno pretečo uvedbo tehtanja kruha v ljudno opozoriti. Od časa maksimiranja cen opazamo, kako se dnevno krči težaja tega. Zanimivo je, da se tudi tukaj brčkone upoštevajo razredi konsumentov, kakor n. pr. tudi pri ceni mesa itd., kajti kruha najnižje vrste t. j. za najrevnejše sloje (črna kruha) je najmanj za pol kilograma. Kupil sem pri nekem peku v Sp. Siški štrucu črnega kruha, ki bi morala tehtati 50 dkg, tehtala je pa le 32 dkg! Ni-li to velik profit malih odeduhov, katerim gotovo „v nebesa pomaga“. So-li nekateri peki zastavili že vse svoje tehtnice, ali jim pa je oblast deveta brigada? Predložil sem štrucu vendarle enkrat pristojnemu sodišču! Prepričan sem sicer, da bode le-to vedelo prepričati v bodoče tako nesramno pospeševanje dragine, dasiravno me je svoječasno obstoječi „Drž. urad zoper verižnike in navijačce cen“ pustil izgubiti vsako zaupanje do glasno zvenecih naslovov... V svrhu uspešnejše kontrole naj bi se zapovedalo tehtanje kruha pred očmi konsumenta! Občinsko sodišče naj uvede redno nadzorovanje tehtnic, teže in kakovosti kruha.

»Enakost« je izšla danes, ker je jutri praznik.

Za pisatelja Stritarja. Pokrajinski namestnik je iz sredstev pokrajinske uprave poklonil pesniku Josipu Stritarju v Aspangu pri Dunaju znesek 10.000 K. Pisatelj živi v veliki bedi.

Statistika. Ministrstvo prosvete oznanja, da je na ozemlju naše krajevine zaposlenih 18.000 učiteljev. — Kako so ti učitelji za svoje delo plačani — o tem še ni napravljena nobena statistika.

Orkester zagrebške opere je zastavkal, ker je gledališka uprava odpuščala dvojico orkestrašev, ki sta vodila člane v njihovem mezdnem gibanju. Uprava se izgovarja, češ, take zahteve v pogodbah niso vsebovane. Zelo čudni izgovori, ki so pa povsem umiljivi, kakor hitro smo si na jasnem, da nas je koruptna sedanja večina obdarila z birokrati in duševnimi impotentami celo na takih mestih, ki zahtevajo može z veliko dozo duševnih in zato etičnih ter socialnih kakovosti. Ker smo že pri gledališču, naj še nekaj napišemo o nekem čudnem slučaju, ki se je dogodil pri nas v Ljubljani. Poročali bomo o njem, kakor so ga nam pripovedovali različni ljudje: Gospod intendant ljubljanske opere Friderik Juvančič je za dnodpustil upravno strojepisko — v vsakem oziru sposobno dekle, ker drugače

bi je ne imeli uslužbene že dve leti — z motivacijo, da ne zna francoskega, in da si je našel drugo strojepisko, ki ustreza tej zahtevi. Mi ga intendanta s te strani vrlo dobro razumemo, ker fakt je, da se je ugled našega gledališča silno povzdignil, odkar imajo pri upravi po njegovi zaslugi kuverte s francoskimi naslovi; vse eno pa ne pojмимо, kako se tako meni nič tebi nič nacesto postavljanje kakor navedeno zloga z najprimitivnejšimi načeli socialnega čuta in delavskega varstva. Pričakujemo pojasnil za to naše nepojmovanje. In potem bomo morda vprašali še kaj...

Dovršil je koncem novembra t. l. na rudarski visoki šoli v Pribramu z najboljšim uspehom svoje študije g. inž. Tonče Homan iz Skofje Loke.

Tovorni vlak je skočil s tira. 4. t. m. na belokranjski progi v bližini Buhjarceva. En železničar je mrtev. Vzrok nesreče so slabe tračnice in irhli pragovi.

Iščejo se potomci po Šmumu Grivičiču, Edvardu Mataseku in Mariji Zimma, katera trojica je živel za časa svetovne vojne v Egiptu. Potomci naj blagovolijo svoje naslove naznaniti trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

Iz stranke.

Seja načelstva je v petek popoldne ob treh.

Spodnja Siska. Zaupniški sestanek se bo vršil ob 7.30 zvečer v Zadržnem domu.

Vestnik Svobode.

Cankarjeva proslava. Predavanja o Cankarju si bodo morala najbrže v Mariboru, kakor tudi na nekaterih krajih Koroške radi zadržanosti predavateljev preložiti na 18. t. m. Natančneje še sporočimo.

Kulturni vestnik.

Opozorjamo na današnji umetniški koncert Glasbene Matice v Ljubljani. Koncerta začetek ob 8. uri zvečer v dvorani „Uniona“. Poje solist g. Julij Betetto najnovje skladbe naših slovenskih umetnikov glasbenikov gg. Lajovica, Adamiča, Kogoj, P. H. Sattnerja, L. M. Škerjauca, Pavčiča, Vilharja in Gerbiča.

»**Glasbena Matica** v Ljubljani naznanja, da so dospela iz tiskarne sledeče nove muzikalije: P. H. Sattner: »V pepelnici noči«, cena 40 K. Michl Josip: 4 Prešernove pesmi, cena 28 K. Kogoj Marij: 3 samospevi, cena 24 K. Pavčič Josip: 10 samospenov, cena 80 K in na novo predelani klavirski album za mladiuo od Josipa Pavčiča, cena 24 K. Omenjene muzikalije se dobijo v »Glasbeni Matici«. Gosposka ulica 8, I. nadstropje. Poleg tega se dobe posamezni litografirani glasovi od St. Hristič: »Opelo« in posamezni stavki »Liturgije« od Čajkovskija in Mokranjca, ki so se peli na zadnjem Maticinem koncertu.

Dr. Ivo Lah, Moč na Hmeljniku. Izdala Zveza kulturnih društev. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani 1921. Cena 4 Din. Zveza kulturnih društev v Ljubljani, ki izdaja zbirko »Prosveti in zabavi« je začelo izdati zbirko ljudskih izer pod naslovom Oder. Prvi zvezek, ki je pravkar izšel, prinaša dr. Iv. Laha dramo »Noč na Hmeljniku«, ki so jo lansko leto že vprizorili v mariborskem gledališču. Igra se vrši l. 1809 na Dolenjskem. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Društvene vesti.

Podružnica Splošne org. voj. invalidov v Zagorju ob Savi bo imela v nedeljo 11. t. m. ob 2. uri popoldne v prostorih g. Kovača na Toplicah svoj redni občni zbor, na kateremga vablj vse člane in tudi tiste, ki še niso organizirani v društvu in sploh vse, ki se zanimajo za org. voj. invalidov. Razpravljale so bodo važne stvari. Udeležite se polnoštevilno!

Tečaj poljskega jezika. Radi nepričakovanih ovir se vrši prva ura poljskega tečaja mesto v sredo — v soboto dne 11. dec. ob 18 v I. b razredu drž. realne gimnazije na Poljanski cesti. Od prihodnjega tedna dalje pa se bo vršil pouk redno ob četrtek ob isti uri.

— **Novo zatočišče grešnikov.** Praški listi poročajo, da pride 5000 Wranglovcev na Češkoslovaško, kjer jih bodo uporabljali pri poljskem delu. 900 jih je že prispelo.

Brzjavlj.

VLADNA KRIZA.

LDU. Zagreb, 6. dec. »Narodna Politika« poroča iz Beograda, da se tekmu večrajšnja dne nai politični položaj v ničemer bistveno izpremenil. Medtem pa sta do sedaj dve stvari gotovi. Prvo je, da je Nikoli Pašiču kabineta kriza dobro došla radi oslabilve opozicije na prihodnjem kongresu radikalne stranke, ki se bo vršil 11. t. m. in radi preprečenja cepjenja stranke. To je bil glavni razlog, da je Nikola Pašič pozval k sebi na posvetovanje Stojana Protiča. Druga gotova stvar je za radikalno stranko v sedanji krizi to, da stoji Nikola Pašič na stališču ohranitve dosedanje demokratsko - radikalne koalicije. Z ozirom na to se zdi, da se bo sedanja kriza rešila šele po kongresu radikalne stranke in da se bo novi kabinet osnoval na podlagi demokratsko - radikalne koalicije. Vprašanje notranjega ministristva ne bo delalo večjih težkoč, ker se je Svetozar Pribičević sam odrekel temu ministristvu, na drugi strani pa se zdi, da so radikalci pristali na kandidaturu dr. Ribara za notranjega ministra. Na večrajšnji seji zakonodajnega odbora se je moglo jasno opaziti, da bodo demokraci in radikalci še nadalje sodelovali v vladi.

LDU Zagreb, 6. dec. »Novosti« poročajo iz Beograda: Sotrudnik »Pravde« se je razgovarjal s Stojanom Protičem po njegovem sestanku z Nikolo Pašičem. Kakor poroča »Pravda« je Stojan Protič izjavil: Pogajanja glede nove vlade se vodi jo ter se bo z ene kakor tudi z druge strani (tu misli na demokrate in radikalce), popustilo in se bo stvar hitro končala. Kar se mene tiče, jaz ne mrem stopiti v novo vlado, ker bi bil v njej, kakor Pilat v evangeliju.

LDU Zagreb, 6. dec. »Riječ« poroča iz Beograda: V vladni krizi, ki še vedno traja, ni nastopila nobena odločilna izprememba. Sedaj je Pašič našel novo govora, namreč da čaka v svrhu razgovora na prihod načelnika Jugoslovenskega kluba dr. Korošca, ki je davi dospel v Beograd. Glede zadeve same pa hoče Pašič, da bi se vršil radikalni kongres v času vladne krize. Radi tega ne obstoje v političnih krogih nobene skrbi in napetosti, kako se bo kriza končala, ker je sedaj jasno, da bo obstala stara koalicijska vlada.

KOROŠEC JE ŠEL K PAŠIČU!

LDU Beograd, 6. dec. (ZNU.) Danes ob 11. dopoldne je došel v Beograd predsednik Jugoslovenskega kluba dr. Korošec, ki je najprej posetil predsednika zemljoradniškega kluba Laziča, s katerim se je razgovarjal o današnjem političnem položaju. Zatem je posetil Stojana Protiča, ob 16. pa je odšel k min. predsedniku Nikoli Pašiču, pri katerem je ostal v razgovoru celi dve uri. Nikola Pašič je ob tej priliki razložil dr. Korošcu razloge, radi katerih je moral podati ostavko svojega kabineta. Zatem je obrazložil program dela, ki bi naj ga izvršila nova vlada. To delo naj bi obstajalo v glavnem v odobrenju proračuna, sprejetju finančnega zakona, volilnega zakona in zakona o državnem svetu. Dr. Korošec je v svojem odgovoru poudarjal stališče svojega kluba napram ostalim parlamentarnim klubom v občje ter z ozirom na sedanji politični položaj posebej. Zahteval je izpremembe zlasti v ministristvu za socialno politiko, ki bi moralo v prvi vrsti skr-

beti za delavske, obrtniške, uradniške in kmetske sloje. Nato je govoril o notranji politiki, o verskoprosvetni ravnopravnosti, kakor tudi o novem kurzu, ki bi se moral izvesti v Vojvodini in južni Srbiji, nadalje o odstranitvi vseh nepriljk v uvodni politiki. Min. predsednik Pašič je zaprosil dr. Korošca, naj sporoči svojemu klubu njegove želje z ozirom na sedanji položaj ter mu naj sporoči mnenje kluba. Dr. Korošec je po razgovoru s Pašičem posetil Stojana Protiča, pri katerem je ostal dalje časa v razgovoru o stališču Nikole Pašiča glede na sedanje razmere.

PASIČ PRI KRALJU.

LDU. Beograd, 6. nov. Danes ob 10. dopoldne je bil ministristki predsednik Pašič na dvoru ter je posetil N. V. kralja, ki mu je poročal o današnjem političnem položaju, nastale po razgovoru z zastopniki raznih klubov.

NARODNA SKUPŠČINA ZOPET NE ZBORUJE.

LDU Beograd, 6. dec. (ZNU.) Na današnji seji zakonodajne skupščine je predsednik dr. Ribar sporočil prisotnim poslancem, da se vlada nahaja v ostavki. Radi tega skupščina ne more poslovati. Takoj nato je predsednik zaključil sejo z izjavo, da bo takoj sklical prihodnjo sejo, ko bo predsedništvo obveščeno o imenovanju novega kabineta.

DUNAJSKI TELEFONSKI MEHANIČNI STAVKAJO.

LDU. Dunaj, 6. dec. Danes ob 9.30 so jeli stavkati dunajski telefonski mehaniki, po številu kakih 600. vsled nezadovoljivega poteka pogajanj z državno upravo radi zvišanja gotovih postranskih pristojbin in so izločili akumulatorje, tako da je bil ves telefonski promet uknjen. Vsled tega se je moral omejiti tudi brzjavljni promet pri brzjavljni centrali. Vse druge skupine brzjavljnih in telefonskih nameščencev se stavki niso pridružile. Ob 19. je bila stavka končana.

KOVINARJI V ITALIJI ZOPET DELAJO.

LDU Rim, 6. dec. (Radio Grič.) Radi posredovanja ministristva za javna dela med zastopniki industrijalcev in kovinskih delavcev je došlo do sporazuma, tako da se je večeraj zopet vzpostavilo redno delo.

LDU Rim, 6. dec. (DKU.) Med kovinskimi delavci in delodajalci v Julijski Benečiji sklenjeni kolektivni dogovor, ki velja do konca maja, vzpostavi zopet šestdnevno delo na teden in znižuje draginske doklade. Delodajalci osnujejo skladišča živil, ki bodo oddajala delavcem živila po nabavnih cenah.

PLENJENJE V BERLINU.

LDU Berlin, 6. dec. Včeraj je prišlo v severno-vzhodnem delu Berlina zopet do plenjenja. Več stotin oseb, po večini delavcev in brezposelnih, je izropalo nekaj trgovin. Policija je zaprla kakih sto oseb. — To znači slabe razmere!

NEMŠKA ZAHTEVA MORATORIJ.

LDU Rim, 6. dec. Nemška vlada je poslala reparacijski komisiji v Parizu službeno pismo, v kateri zahteva moratorij za plačila, ki izvirajo iz versailleske mirovne pogodbe.

Dopisi.

Ljudje, da mi ne dobivamo naših moči samo od zraka, da marveč potrebujemo še boljše hrane, kakor vi, ki imate telesno lažje delo. — Sodrug, mi pa se zavedajmo svojih težko priborjenih pravic, ter odločno odklonimo vsako podaljšanje delavnega časa v naših tovarnah, kakor tudi drugod!

Gržič. Na naš dopis, kjer smo poročali o bacilu pretepanja in dognali, da je isti doma pri bratcih okoli »Skalec«, se je razkoračil dopisnik resnico ljubečega »Slovenca« in hotel zvrečati po svoji stari navadi vse na socialiste. I kajpada! Pri nas je doma pretepanje, pri nas je doma »goljuflja«, pri nas je doma Sodoma in Gomora, gospodje klerikali so pa kristalno čisti in ko umrjo, bodo šli kar gorki v — nebesa. Da, da, gospod Milavec in gospod Vider, ki podtikata A. L.-u dopise, ki zagledajo v »Napreju« beli dan, vedita, da je samo kislje zelje dobro — pogreto, dovtip pa mora biti sveže in zdrav kot rdeče jabolko. Častiti dopisnik dičnega »Slovenca« naj nam pa v doglednem času rajši odgovori, ali ima bivši župan gospod Ahačič toliko ča-

stvi v sebi, da poreče: »Za plačilo županovanja sem imel občinski lov v najemu za smešno ceno letnih 250 K in drva za ogelje po 15 K m². Sedaj pa nisem več župan, torej tudi plačila ne potrebujem, zato občina na svoj lov nazaj, da ga znova zdražiš mogoče celo na 15.000 K, kolikor je tudi vreden.« Če se to zgodi, potem za služite za tokrat ime poštenje. V nasprotnem slučaju bo pa naše dobro ljudstvo samo nadelo prizadetemu ime, ki mu gre. Čakamo!

Jesenice. Ako javnost čita službeno revolverski list „Jugoslavija“ si marsikateri misli, da je to peto kolo naroden socializem, pri nas na Gorenjskem osobito v Jeseniški okolici res tako razvit, kot upije ta nebodigatreba, toda to je je dokaz, da sami ne vedo, kaj hočejo, ginevajo, za to pa upijejo, da bi se bi preganli strah, pa to nič ne pomaga; masikako dete umrje takoj po porodu, mnogokrat na posledicah svojih roditeljev... Narodne socialiste na Jesenicah vede zgolj egoizem — vsak misli na sebe, vsak hoče boljše mesto, protekcija, korupcija, to je njih geslo. Oglejmo si te vodilne osebe nekoliko. Koritnik, bivši občinski policaj izpred vojne, poprej avstrofil, brez narodnega čuta, danes narodni socialist; ko je bil sprejet v tovarno, niti seštevati ni znal, danes ko misli, da nekaj zna, pa je vendar še tako neumen, da ne ve, da nič ne ve, pa hoče kdo ve kako visoko inštanco; egoista Ravnik Joža in „Jako, ki sta se oba že pomijala kovinarski organizaciji, — pa jima kovinarska organizacija ni mogl zasigurati korit, — no in sta stavila vse upanje za doseg korita v narodni socializem. Šporn — tega priporočamo za model za razjasnitev pojma o egoizmu s slikami. In to bi šlo tako naprej do zadnjega. Na Dobravi so hoteli ustanoviti podružnico. 20. novembra so sklicali shod; z lažjo v „Jugoslaviji“ hočejo kriti blamažo. Navzočih je bilo osem sodrugov zaupnikov kovinarjev podružnice Dobrava in sodrug Jeran z Jesenic. Narodni socialisti pa so bili štirje z Jesenic in štirje resna detelja iz Dobrave: Kremžar, Bratuš in brata Artuig, vsi štirje mojstri v klečeplaztva (ne v zmčnosti). In ker hočejo tovarno na Dobravi koritizirati — so hoteli ustanoviti podružnico. Postavili so odbor, ki se je izvolil sam iz petih ljudi — brez članov. Od teh petih pa je Stankovič izjavil nam, da sploh ni vedel, da so ga imenovali odbornikom; torej to je vsa podružnica NSZ na Dobravi. Z mirno vestjo smo poslušali vse blatenje kovinarske organizacije in spoitkanje o internacionali itd. Ko pa je sodrug Jeran dobil besedo in tej alkoholični družbi otipal njeno preteklost, osobito Koritniku, nadalje pomen narodnega socializma, ki je brez pomena, so ti gostilniški kričači vpili kot srake in s tem dokazali, da ne prenesejo resnice. „Jugoslavija“ pa naj se le pomiri; sodrug Jeran bo še nadalje obiskoval shode in vselej tudi vaše, ker vemo, da vam ni prijetno, pa tudi vi pridite na naše, da boste videli, kako lepo smo zbrani, — zbrani, ker vemo, kaj hočemo in tudi se boste pričuli dostojnemu zborovanju in še marsičemu, kar vam še manjka in morda vendar zagledate v sebi peto kolo. V strokovno šolo na Jesenicah ste se nam tudi hoteli vrniti, kot opica, ki hoče vse, kar vidi posnemati. „Jugoslavija“ plaka tudi nad kulturnim škandalom na Jesenicah. Kulturni škandal na Jesenicah ste tudi vi! Ali je to kulturni škandal, ako prostovoljno poučuje pet inženjerjev od KID v obrtni šoli o tehniki, dasi v nemščini. Vidi se, da nimate pojma, kajti posledice tisočletnega nacionalnega robsiva ne izginejo čez noč! Končno pa poučuje tudi sedem slovenskih učiteljev in je vsch torej dvanajst! Ali ni vsaka minuta pouka zlata! Vi pa podpirate mržno učencev, ki imajo podedovano mržno do šole — z vašim nacionalizmom! Nacionalizem — tehnika! Ali je človek s tem, da bere nemško znanstveno knjigo že germaniziran? Ne, stveno, da se odpravi mržnja do šole, da se pri mladini, da se jo, ako ni drugače, prisili, da obiskuje obrtno šolo, pa vi podpirate pristrasto lenobno, za kar naj vas obsodi javnost, ker vi ste kulturni škandal na Jesenicah. No mi se ne razburjamo, ker vemo, da boste z razvojem časa izginiili s svojimi neumnostmi. Za danes torej dosti o tem kulturnem škandalu na Jesenicah. Železna veriga krog sveta je internacionalna strokovna organizacija, ki izvira iz znanstvene ga socializma. — Kovinar.

Cankarjeva številka „Kresa“ je izšla!